

Inhoud

Voorwoord.....	v
Inleiding.....	1
Een nieuw verbintenissenrecht als onderdeel van de hercodificatie van het Belgische privaatrecht	
<i>Sébastien De Rey</i>	7
1. Inleiding.....	7
2. Aanloop naar de hervorming: haar beweegredenen.....	8
2.1. Een nieuw wereldbeeld.....	8
2.2. Teloorgang van het wetboek als hoeksteen van het privaatrecht.....	9
2.3. Onhoudbare kloof tussen wettekst en geldend recht.....	10
3. De invoering van het nieuw Burgerlijk Wetboek: werkwijze en verloop.....	12
3.1. Een nieuw Burgerlijk Wetboek.....	13
3.2. Invoeging van onderscheiden boeken.....	15
3.3. Invoeging van op til zijnde boeken?.....	16
4. Krachtlijnen van de hercodificatie.....	20
4.1. Rechtszekerheid herstellen.....	20
4.2. Toegankelijkheid versterken.....	22
4.3. Modernisering en innovatie.....	24
5. Het nieuwe verbintenissenrecht in vogelvlucht.....	29
5.1. Structuur van het nieuwe verbintenissenrecht.....	30
5.2. Inleidende bepalingen.....	31
5.3. Totstandkoming van het contract.....	32
5.4. Geldigheid van het contract.....	34
5.5. Gevolgen van het contract.....	36
5.6. Niet-nakoming van contractuele verbintenissen.....	38
5.7. Algemeen regime van de verbintenis.....	43
6. Het nieuwe verbintenissenrecht in dialoog tussen wetgever en rechtspraak.....	45

DEEL 1

Totstandkoming en uitvoering van verbintenissen 49

Nieuw Belgisch recht betreffende algemene voorwaarden vanuit
Nederlands perspectief

Marco B.M. Loos 51

1.	Inleiding	51
2.	Toepassingsgebied van de wettelijke regeling	52
2.1.	Belgisch recht	52
2.2.	Nederlands recht	54
2.3.	Vergelijking	57
3.	Opname van de algemene voorwaarden in de overeenkomst	58
3.1.	Belgisch recht	58
3.2.	Nederlands recht	60
3.3.	Vergelijking	62
4.	Inhoudstoetsing	63
4.1.	Belgisch recht	63
4.1.1.	Onrechtmatigheid	63
4.1.2.	De rol van het aanvullend recht	68
4.1.3.	De lijsten met bedingen	70
4.1.4.	Bevrijdingsbedingen en schadebedingen	73
4.2.	Nederlands recht	75
4.2.1.	Onredelijk bezwarendheid	75
4.2.2.	De rol van het aanvullend recht	78
4.2.3.	De lijsten met bedingen	80
4.2.4.	Exoneraties en boetebedingen	82
4.3.	Vergelijking	84
5.	Nietigheid, vernietiging en gevolgen ‘oneerlijkheid’	87
5.1.	Belgisch recht	87
5.2.	Nederlands recht	92
5.3.	Vergelijking	96
6.	Conclusie	97

Wilsgebreken in het nieuwe Belgische verbintenissenrecht en
het Nederlandse Burgerlijk Wetboek, met aandacht voor de derde

Madeleine M. van Rossum 101

1.	Inleiding	101
2.	Bespreking wilsgebreken: algemeen	102
2.1.	Rechtskarakter en plaatsbepaling van wilsgebreken	102
2.2.	Dwaling	105
2.3.	Bedrog	110

2.4.	Geweld, bedreiging of dwang	112
2.5.	Misbruik van omstandigheden	114
2.6.	Samenloop wilsgebreken	118
3.	Sancties op een wilsgebrek	120
3.1.	Relatieve nietigheid en vernietigbaarheid	120
3.2.	Modaliteiten	124
3.3.	Verjaring	126
3.4.	Schadevergoeding	127
4.	Wilsgebreken en de derde	128
4.1.	Voorwaarden	128
4.2.	Vraagpunten	131
4.2.1.	Vertegenwoordiging	131
4.2.2.	Meerpartijenovereenkomst	132
4.2.3.	Dwaling en de derde	135
5.	Conclusie	137

De kwalificatie van de (bijzondere) overeenkomst naar Nederlands en Belgisch recht

<i>Stéphanie van Gulijk</i>	141	
1.	Inleiding	141
2.	Het belang van de kwalificatie van de overeenkomst naar Nederlands recht	142
2.1.	Het onderscheid tussen benoemde en onbenoemde bijzondere overeenkomsten	144
2.2.	Het tweestappenplan voor de kwalificatie van een overeenkomst	145
2.3.	De gemengde overeenkomst	149
3.	De kwalificatie van het contract naar Belgisch recht	156
3.1.	Herziening van het Belgisch Burgerlijk Wetboek	156
3.2.	De kwalificatie van het contract naar nieuw Belgisch burgerlijk recht	158
3.3.	Herkwalificatie van het contract	161
4.	Tot slot	162

Uitleg van overeenkomsten of interpretatie van contracten naar Nederlands en Belgisch recht. De interpretatieregeling in het Belgisch BW als inspiratie voor het Nederlandse privaatrecht?

<i>Daniëlle J.B. Op Heij</i>	165	
1.	Inleiding	165
2.	Interpretatie in het licht van de autonomie van partijen	167
3.	De uitleg van overeenkomsten naar Nederlands recht	168

3.1.	Het standaardarrest <i>Haviltex</i>	168
3.2.	Relevante uitlegfactoren en gezichtspunten	170
3.3.	Relevante wetsartikelen	172
3.4.	Het verband tussen uitleg en de wilsvertrouwensleer	172
4.	De interpretatie van contracten naar Belgisch recht	174
5.	Codificatie als inspiratie voor het Nederlandse privaatrecht?	178
6.	Afsluiting	181

Voorzien in onvoorzien? De Belgische en Nederlandse regeling van het improvisieerstuk met elkaar vergeleken

<i>Diana Dankers-Hagenaars</i>	183
--------------------------------------	-----

1.	Inleiding	183
2.	De verbindende kracht van de overeenkomst in België en Nederland	187
2.1.	Nederland	187
2.1.1.	Het beroep op onvoorzien omstandigheden	187
2.1.2.	Het bredere perspectief: de contractuele goede trouw ofwel de ‘redelijkheid en billijkheid’ in het Nederlandse Burgerlijk Wetboek	188
2.2.	België	190
3.	Overeenkomsten en verschillen	192
3.1.	De terughoudendheid van de rechter	192
3.1.1.	De terughoudendheid van de rechter in Nederland	192
3.1.2.	De terughoudendheid van de rechter in België	198
3.1.3.	Deelconclusie	199
3.2.	De keuze tussen dwingend of aanvullend recht	200
3.2.1.	De keuze voor dwingend recht in Nederland	200
3.2.2.	De keuze voor aanvullend recht in België	201
3.3.	Deelconclusie	203
4.	Conclusie	203

DEEL 2

Niet-nakoming van verbintenissen en sancties wegens niet-nakoming	207
--	-----

Contractuele aansprakelijkheid voor ongeschikte hulpzaken en gebrekkige hulpvoorwerpen in Nederland en België

<i>Devrim Kroese, Jan Wassink en Sébastien De Rey</i>	209
---	-----

1.	Inleiding	209
2.	Aansprakelijkheid voor ongeschikte hulpzaken binnen het systeem van de wet	210

3.	Aanloop naar artikel 6:77 Nederlands BW	212
3.1.	Eerste rechtspraak onder het oude recht	212
3.2.	Totstandkoming van artikel 6:77 Nederlands BW	215
3.3.	Codificatie van artikel 6:77 Nederlands BW: gemaakte keuzes	217
4.	Vereisten voor artikel 6:77 Nederlands BW	218
4.1.	Tekortkoming	218
4.2.	Gebruik	219
4.3.	Zaak	220
4.4.	Ongeschiktheid	221
4.4.1.	Algemeen	221
4.4.2.	De Hoge Raad in <i>PIP-borstimplantaat</i> en <i>Miragelplombe</i>	222
4.4.3.	Ontvangst in de doctrine	225
4.5.	Uitzonderingen op toerekening	227
5.	Samenloop t.a.v. artikel 6:77 Nederlands BW	232
6.	Vergelijking met artikel 5.230 Belgisch BW	233
6.1.	Aansprakelijkheid voor gebrekkige hulpvoorwerpen binnen het systeem van de wet	233
6.2.	Aanloop naar artikel 5.230 Belgisch BW	235
6.3.	Voorwaarden van artikel 5.230 Belgisch BW	239
6.3.1.	Niet-nakoming	239
6.3.2.	Gebruik	240
6.3.3.	Voorwerp	241
6.3.4.	Gebrekkigheid	242
6.3.5.	Geen overmacht	244
7.	Slotbeschouwing	252

Over het vereiste van een ingebrekestelling in het Nederlandse en
het Belgische recht

<i>Tobias Jonkers</i>	253	
1.	Verzuim en ingebrekestelling in het Nederlandse recht	253
1.1.	Hoofdlijnen van het wettelijk kader	254
1.2.	Complicaties bij toepassing van het wettelijk kader	255
1.3.	Wetsgeschiedenis: ruimte voor redelijkheid	258
1.4.	Jurisprudentie: het arrest <i>Fraanje/Götte</i>	259
1.5.	Nogmaals <i>Fraanje</i> : het arrest <i>Fraanje/Alukon</i>	260
1.6.	Het niet-limitatieve karakter van artikel 6:83 Nederlands BW	262
1.7.	Analyse Nederlandse verzuimregels	263
2.	De eis van een ingebrekestelling in het Belgische recht	263
2.1.	Het uitgangspunt: een ingebrekestelling	264
2.2.	Uitzonderingen: geen ingebrekestelling vereist	266
2.3.	Codificatie van de rechtspraak in boek 5 Belgisch BW	269

3.	Rechtsvergelijkende analyse	271
3.1.	Het proces van hercodificatie in Nederland en België	272
3.2.	Voordelen van het Nederlandse recht	274
3.3.	Conclusie: de winst van het Belgische recht	277

Winstafdracht na wanprestatie in (hervormd) Belgisch en Nederlands recht: een verkenning van de mogelijkheden tot verzelfstandiging

<i>Martijn van Kogelenberg</i>	279
--------------------------------------	-----

1.	Inleiding	279
2.	Schadevergoeding na wanprestatie in het Nederlands en Belgisch recht: enkele algemene contouren	280
2.1.	Nederland	280
2.2.	België	283
3.	Winstafdracht of voordeelafdracht: huidig recht en dogmatische ontwikkelingen	285
3.1.	Nederland	285
3.2.	België	287
3.3.	Relevante ontwikkelingen in de dogmatiek	289
4.	Inspiratie uit een overzeese bron: <i>Atlantic Lottery Corporation v. Babstock</i>	292
5.	De weg voorwaarts: winstafdracht na wanprestatie als zelfstandige remedie?	295
6.	Slotbeschouwing	297

De zoektocht naar een evenwichtige ontbindingsregeling in het Belgische en Nederlandse recht

<i>Harriët N. Schelhaas en Josje J. de Vogel</i>	301
--	-----

1.	Ontbinding: <i>checks & balances</i>	301
2.	De beschikbare remedies bij een tekortkoming in de beide rechtsstelsels	302
3.	Ontbinding naar Nederlands recht	306
3.1.	Algemene vereisten voor het ontbindingsrecht: verzuim, tekortkoming	306
3.2.	Het <i>Eigen Haard</i> -arrest: het vereiste van een gekwalificeerde tekortkoming	307
3.3.	Voortijdige ontbinding – <i>anticipatory breach</i>	310
3.4.	Partiële ontbinding	310
3.5.	Wijze van ontbinding	311
3.6.	Gevolgen van ontbinding	312
3.7.	Onterechte ontbinding?	313
3.8.	Ontbinding bij consumentenkoop	313
3.9.	Synthese	314

4.	Ontbinding naar Belgisch recht	315
4.1.	Algemene vereisten	315
4.2.	Voortijdige ontbinding – <i>anticipatory breach</i>	316
4.3.	Partiële ontbinding	317
4.4.	Wijze van ontbinding	317
4.5.	Gevolgen van ontbinding	318
4.6.	Regeling voor onterechte ontbinding	319
4.7.	Regeling voor consumentenkoop	320
5.	Prijsvermindering	321
6.	Wederkerige inspiratie?	322
6.1.	Het Burgerlijk Wetboek als wederzijdse inspiratiebron	322
6.2.	Gelijkenis: <i>anticipatory breach</i> en buitengerechtelijke ontbinding	323
6.3.	Fundamentele tekortkoming	323
6.4.	Terugwerkende kracht	324
6.5.	Prijsvermindering	325
6.6.	Overig: cumulatie, schadevergoeding	325
7.	Conclusie	326

Worstelen met het voordeel resulterend uit opzettelijke fouten en laakbaar winstbejag in het Belgische en Nederlandse recht

<i>Caroline Cauffman en Lotte Meurkens</i>	327
--	-----

1.	Inleiding	327
2.	De opzettelijke fout begaan met het oogmerk om te schaden of uit winstbejag naar Belgisch recht	329
2.1.	Artikel 1.11 Belgisch BW: toepassingsvoorwaarden en rechtsgevolgen	329
2.1.1.	De toepassingsvoorwaarden	330
2.1.1.1.	Fout	330
2.1.1.2.	Het bijzonder opzet	331
2.1.1.3.	Veruitwendiging	333
2.1.1.4.	Voordeel voor de met opzet handelende partij en/of nadeel voor de andere partij	333
2.1.1.5.	Causaal verband	334
2.1.2.	Rechtsgevolgen	334
2.2.	Verhouding tot ‘misdaad mag niet lonen’ en ‘winstafdracht bij kwade trouw’	335
2.3.	Verhouding tot rechtsmisbruik	338
3.	Verwante regels en beginselen van Nederlands burgerlijk recht	341
3.1.	Algemene rechtsbeginselen in het Nederlands burgerlijk recht	341
3.2.	Redelijkheid en billijkheid en misbruik van recht	344
3.3.	<i>Fraus omnia corrumpit</i>	345
3.4.	Invloed van de mate van schuld op de schadevergoedingsplicht	348

3.4.1.	De leer van de toerekening naar redelijkheid	349
3.4.2.	De voordeelstoerekening	350
3.4.3.	Het leerstuk van eigen schuld	351
3.4.4.	De vergoeding van immateriële schade en affectieschade	353
3.4.4.1.	Immateriële schade	353
3.4.4.2.	Affectieschade	354
3.4.5.	Matiging van de schadevergoedingsplicht	354
3.5.	Winstafdracht	355
4.	Concluderende en rechtsvergelijkende beschouwingen	358